
Pád režimu Saddáma Husajna vydal Mandejce všanc extremistům

Pád režimu Saddáma Husajna vydal Mandejce všanc extremistům

6. 3. 2012; autor: Helena Stinglová; rubrika: Rozhovory & portréty

O existenčně ohroženou nábožensko-etnickou skupinu Mandejců se zajímá doktorand Husitské teologické fakulty Mgr. Marek Vinklát, kterého za vynikající diplomovou práci věnovanou tomuto tématu vyznamenal rektor UK prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc., Cenou Josefa Dobrovského. „Mandejci vždy žili v ústraní a v napětí s většinovou společností, což se promítlo i do současnosti. Po pádu vlády Saddáma Husajna ztratili ochranu a byli vystaveni místním extremistům,“ nastiňuje černý osud Mandejců Marek Vinklát.

Rituální obřad Mandejců (foto: ThDr. Mgr. Jiří Gebelt, Th.D.)

Mandejci jsou hodně neznámou náboženskou skupinou. Můžete toto společenství krátce popsat?

Mandejce bych charakterizoval jako nepočetnou a ohroženou nábožensko-etnickou skupinu, jež pochází z prostředí Mezopotámie a svým počátkem sahá do prvních století po Kristu. Vždy zde žili v ústraní a v napětí s většinovou společností, což se promítlo i do současnosti. Po pádu vlády Saddáma Husajna totiž ztratili svou ochranu a byli vystaveni místním extremistům. Jako pacifisté a bohatší a vzdělanější vrstva se tak stali snadným terčem a byli nuceni emigrovat. Jejich náboženství bychom mohli popsat jako dualistické a gnostické, se silným důrazem na praktikování specifických rituálů, například hostin či ponořování do řeky. Rituální tematikou se zabývá vedoucí mé diplomové práce, doktor Jiří Gebelt z Katedry religionistiky na Husitské teologické fakultě.

Můžete prosím představit téma své diplomové práce?

Mandejská astrologie a magie pojednává o archeologických magických dokladech ze 6.–8. století, o středověkých i moderních amuletech a astrologických textech, které byly sepsány mandejským písmem i dialektem v oblasti dnešního Iráku. Tyto texty se dochovaly na hliněných miskách, kovových plátcích a papírových ruličkách. Čtenáře seznamují s jejich rétorikou, některými slovními hříčkami, praxí, historií bádání a příkladem i jejich první české překlady z původní mandejštiny.

Snažil jsem se i v židovských, syrských, arabských a řeckých zdrojích dohledat určité paralely, které tyto mandejské texty mohly ovlivnit. To, co je na magických textech z prvního tisíciletí důležité, je skutečnost, že vznikaly před klasickým obdobím, kdy se kodifikovalo mandejské náboženství – i velké mytologické a rituální texty – a můžeme díky nim nahlédnout jazyk i náboženské představy Mandejců v době tzv. preklasické.

Muselo být velmi obtížné se dostávat k potřebné literatuře, jak jste se vyrovnal s tímto problémem?

Velkým zdrojem pro mou práci byl bezesporu internet. Zde jsem našel legálně vystavená díla z 19. a počátku 20. století, která byla pro mé téma stěžejní. Elektronické zdroje UK jsem hojně užíval v případě jednotlivých článků z časopisů. V mnohém mi také pomohl zahraniční pobyt na Universitát Bayreuth, kde jsem se k některým nedostupným titulům dostal. V neposlední řadě zde také musím poděkovat doktoru Jiřímu Gebeltovi, který mi zapůjčil ze své vlastní knihovny mnoho důležitých publikací.

Chystáte se svoji diplomovou práci publikovat?

V budoucnu bych tento text určitě chtěl publikovat po jistých úpravách ve formě kratší monografie. V brzké době by měly vyjít některé jeho části jako články.

Žijí Mandejci i v České republice? Setkal jste se s někým z nich ať už u nás, nebo v zahraničí? Kde dnes žije nejpočetnější skupina Mandejců?

O žádných aktivních Mandejcích v České republice zatím nevíme. Velké komunity dnes žijí ve Švédsku, Austrálii, Nizozemsku a Německu. Nechybí ani v Kanadě a Spojených státech amerických. Stále však Mandejci žijí i v Iránu a Iráku, kde pro ně ovšem po pádu Saddámovy režimu vyhlídky nejsou moc světlé. Osobně jsem se s žádným nesetkal, ale jsem v kontaktu s Ardvánem Alsabtím, synem kněze Rafida Alsabtiho z Nizozemska. Doktor Jiří Gebelt však navštívil během svých výzkumů komunity v Austrálii, Holandsku a Německu.

Na UK pokračujete v doktorandském studiu. Věnujete se i dále mandejské tematice, či jste si pro doktorandské studium zvolil jiné téma?

Má současná disertační práce nese název Aramejské magické texty pozdní antiky a bude se zaměřovat především na židovské doklady tohoto druhu. Ovšem vzhledem k tomu, že mandejština je aramejský dialekt a mandejské magické misky jsou takřka totožné s těmi židovskými, určitě mandejskou tematiku využiji i pro disertační práci.

[Rektor ocenil sedm nejlepších studentů](#)